

Årsmelding 2012

Styret har bestått av:	John Ryen jr	Leder
	Tommy Presthagen	Nestleder
	Bård Langøyen	Kasserer
	Stein Erik Bekken	Sekretær
	Kaia Eggen	Styremedlem

Gjeterhundutvalg:	Ole Martin Nymoen.	Leder
	John Langøygjelten	
	Per Simensen	

Det er avholdt tre styremøter og det har vært en del kontakt pr e-post/sms.

Av saker som er behandlet kan nevnes:

- Konstituering
- Planlegging av saudag og årsmøte
- Høring om erstatningsordningene og høring om avlsarbeidet i NSG
- Behov og mulighet for samlastingshus/ull-lager.

Deltakelse i møter:

- Årsmøte i Hedmark Sau og Geit på Rena 18.02.2012 Til stede: Magne og John Jr
- Os Kommune – strategisk næringsplan 05.10.2012 Til stede: John jr

Årsmøte 2011.

Årsmøte for 2011 ble holdt den 30.01.2012 i Morgenrøden på Os. Det møtte 18 stk.

Årsmeldinger og regnskap ble lest opp og godkjent. Valg ble gjennomført. Budsjett ble vedtatt.

Årsmøtet foreslo sponing av kjøp av elitevær og kåralam i forbindelse med saudagen og muligheten for "samlastingshus" før slakting. Styret fikk i oppdrag å følge opp disse sakene.

Saudagen 2012.

Saudagen ble i år arrangert på plassen foran Joker/gamle meieriet på Os den 22.09.2012.

Dommere var Pål Kjørstad og Odd S Granheim med Toril Hårdnes som sekretær.

Det var i år 7 som stilte med lam, derav 1 fra Engerdal. Det ble stilt 12 nkslam, 31 spællam og 2 farga spællam. Totalt 45 lam.

Av disse ble det kåra 10 nkslam, 19 spællam og 2 farga spællam.

Vandrepokalen for beste nkslam gikk i år til Risto Viinikka/Bjørn Øverhaug for lam nr 120024/201213039. Vandrepokalen for beste spællam gikk til Britt og Kjell Horten for lam nr 120015/201213027.

Været var greit og maten var god. Plasseringa foran Joker virket å fungere bra. Nærmere 20 av lagets totalt rundt 60 hovedmedlemmer var innom. God innsats fra alle i de forskjellige komiteene!

Salg av lam kåra på Os og bruk av innkjøpt eliteværer:

År	Ant Os		Ant andre bygder		Ant ring		Ant slakta/egen bruk		Ant totalt		Ant eliteværer	
	nks	spæl	nks	spæl	nks	spæl	nks	spæl	nks	spæl	Nks	spæl
2012	5	7	0	3	?	6	1	2	6/12	18/21	4	2
2011	6	8	1	4	0	5	0	3	6	26	7	5
2010	2	9	1	11	0	11	3	5	6	36	1	3
2009	6	4	1	6	0	10	3	5	10	25	1	3
2008	9	8	2	9	0	8	1	1	12	26	1	4

I ringen er brukt 6 egne spællam og 6 fra Alvdal.

Bruksstruktur:

Statistikken under viser utviklinga de siste åra. Dyretallet pr 1/1:

År	Ant. bruk m sau	Rene sau /hest bruk	Vinterfora sauer		Vinterfora totalt	Ant vf pr bruk	Ant melkegeiter	Bruk m geit
			Voksne	Under 1 år				
2013	61		2984	987	3971	65	348	3
2012	61		2940	1003	3943	65	336	3
2011	64	44	2918	1035	3953	62	340	3
2010	64	39	2851	991	3842	60	316	3
2009	66	41	2933	975	3908	59	300	3
2004	82				4200?	51	283	3
1999	83				3803	46	307	
1994	99				3805	38	276	
1990	107?				3555	33	284	

Det totale antall vinterfora sau ser ut til å holde seg i underkant av 4000. Det har det stort sett vært helt fra midten av 90-tallet. Antall bruk har stått rolig et par år, men går jevnt over noe ned, slik at antall vinterfora pr. bruk øker. Det er dobbelt så mange vinterfora sau pr. bruk nå i forhold til i 1990.

Medlemstallet.

Medlemstallet er overraskende stabilt. Men det er fortsatt sauebrukere i Os som ikke er medlem, så det er potensiale til å øke medlemsmassen noe.

Medlemstall:

År	Totalt	Hvorav husstansmedl/støttemedl	Antall bruk tot/hovedmedl
2012	65	12	61/53
2011	64	11	64/53
2010	62	12	64/50
2009	70	16	66/54
2008	74	15	64/59
2003	94	20	84/74
1998	102	15	87/87
1994	110	14	99/96

Oversikt over antall dyr sluppet og tapt i sankelagene i Os:

År	Nørdalen			Dalsbygda			Hummelfjell			Os			Totalt		
	Sluppet tap %			Sluppet tap %			Sluppet tap %			Sluppet tap %			Sluppet tap %		
2012	1917	91	4,8	4608	275	6	1055	133	12,6	1005	35	3,5	8585	534	6,2
2011	1966	97	4,9	4595	332	7,2	1106	106	9,6	955	84	8,8	8622	619	7,2
2010	2005	197	9,8	4362	307	7,0	1367	167	12,2	1017	37	3,6	8751	708	8,1
2009	1957	160	8,2	4231	294	6,9	1502	171	11,4	970	15	1,6	8660	604	7,0
2008															

Oversikt over antall dyr krevd erstatta og antall erstatta fordelt på de aktuelle rovdyra:

Art/År	Krevd erstatta					Erstatta					Erstatta i % av krevd				
	2012	2011	2010	2009	2008	2012	2011	2010	2009	2008	2012	2011	2010	2009	2008
Gaupe		10	13	13	33		1	9	9	13		10	69	69	39
Jerv		485	240	136	181		389	104	97	110		80	43	71	61
Bjørn		4	266	295	286		1	116	195	224		25	47	66	78
Ulv		0	0	0	0		0	1	9	0		∅	∅	∅	∅
Ørn		25	92	62	73		5	16	26	24		20	17	42	33
Fredet		25	14	55	1		10	175	30	42		40	∅	55	∅

∅ = erstatta flere enn omsøkt.

Oversikt over erstatninger for tap av sau på grunn av rovilt:

År	Ant Søkere	Krevd erstattet	Erstattet			% Erstattet	Erstatnings-Beløp i kr
			Sau	lam	totalt		
2012	29	493	39	265	304	62%	634 918
2011	34	548	56	350	406	74%	848 274,-
2010	38	625			421	67%	997 819,-
2009	36	561	103	254	357	64%	830 989
2008	43	574	108	305	413	72%	916 050,-
2003	43	461	57	233	290	63%	438 462,-
1998	31		32	149	181		256 515,-

Beiteresultat.

Av oversiktene over ser en at antall sluppet går svakt nedover i Hummelfjell og Nørdalen, det står stille i Os og øker i Dalsbygda. Det totale tapstallet har gått noe ned, men det er jevnt høyt i Hummelfjell. Dette er stort sett tap av lam!

Tallene for 2012 når det gjelder krav og erstatning fordelt på de forskjellige rovdyra var ikke klar enda. Men jeg antar at jerven får skylda for det meste i 2012 også.

Erstatningsbeløpet går dessverre ned. Det tyder også på jerv, da det blir langt vanskeligere å dokumentere tap når den har vært på ferde. Det skyldes også at jo nærmere vi kommer normaltapet jo mindre blir erstatningene.

Oversikt over levert slakt til Nortura og Røros slakteri:

År	Nortura kg	Antall sau/lam	Gj.sn. sl.v sau/lam	Røros kg	Antall sau/lam	Gj.sn. sl.v sau/lam	Sum kg totalt	Sum antall
2012	52953	2688	19,7	30220	1547	19,5	83173	4235
2011	51080	2605	19,6	40988	2112?	19,4?	92068	4717?
2010	46608	2327	20,1	45581	2351	19,3	92189	4678
2009	52483	2508	20,9	50113	2404	20,8	102596	4912
2008	54654	2615	20,9	46568	2235	20,8	101222	4850
2003	45000	2207	20,3	49671	2533	19,6	94671	4740
1998	57204	3909	14,6?	11673	639	18,2	68877	4548

Sammendrag av Nortura`s statistikk over lammeslakt levert frå Os:

År	Antall	Middel vekt	Middel Fettkl.	Slakteklasse									
				E		U		R		O		P	
				Ant	%	Ant	%	Ant	%	Ant	%	Ant	%
2012	2404	18,2	6,4	1	0,04	259	11	1879	78	239	10	23	1
2011	2208	17,9	5,6	0	0	98	4,4	1652	74,8	424	19,2	33	1,5
2010	2057	18,2	5,5	1	0,05	107	5,2	1509	73,7	403	19,6	37	1,8
2009	2203	19,0	5,6	14	0,6	241	10,9	1330	60,3	576	26,1	42	1,9
2008	2263	19,0	6,0	2	0,1	156	6,9	1456	64,3	603	26,7	46	2,0
2007	2213	18,4	6,2	3	0,1	127	5,7	1285	58,1	681	30,8	117	5,3
2006	2032	19,0	6,1	1	0,05	65	3,2	941	46,4	951	46,8	74	3,6

Slakteresultater.

De siste tabellene viser slakteresultatene i kvantitet og kvalitet. Totalt leverte vi nesten 10 000 kg mindre kjøtt i 2012 enn i 2010 og 2011. Nortura øker litt, mens Røros slakteri går drastisk ned! Dette kan skyldes flere ting, men hovedforklaringa tror jeg er at Røros ikke klipper på slakteriet. Antall dyr sluppet på beite minus tapet de siste sesongene har ligget på ca 8000 dyr. Mindre levert til slakteriene burde da skyldes lavere vekter, noe som ikke er tilfelle.

Animalia har statistikker på alt som er levert fra Os kommune. Der sier tallene at det fra 60 produsenter er levert 4377 lam med en gjennomsnittsvekt på 18,1 kg i 2012. Med andre ord leveres det til flere slakterier enn Nortura og Røros.

Siste tabell er positiv lesning. Antall dyr klassifisert i P er nå nede i 1 prosent. O- gruppa går jevnt og trutt ned og andelen i R, U og E går opp. Dette er bra.

Sauenæringa er nødvendig og viktig for fjellbygda Os. Utstrakt bruk av utmarksressursene og den kulturlandskapspleie som følger med beitinga er viktig. Dessverre er stort rovdyrtrykk og lav lønnsomhet med på å gjøre ting vanskeligere enn de behøvde. Skal en få de som holder på nå til å fortsette og ungdommen til å ta over, er jeg redd vilkårene må bedres. Spennende er også resultatet av høstens valg. Det kan få store virkninger for vilkårene for landbruket i fjellbygdene. Det gjelder å være optimist, men det er ikke sikkert det vil holde.

Takk for godt samarbeid til dere alle for sauens og bondens beste i 2012.

Jopålsagården 29.01.2013

John Ryen jr.